

על הציווד בו השתמש לחפירה; שכנו בצהלה, שראו באיוז דרך ובאיזה כלייתוכה הגיעו לי כיתו מימצאים ארכיאולוגיים; חוכבי עתיקות ומשופטים כי דרכי הארץ, שראו או שמעו מי פי מישחו על הפירותיו של דיון; סוחרי עתיקות, היודעים משחו על עסקיו ועל המחירים אותם הוא משלם עבור כלים; אנשים, שקרוביהם או מכריהם רכשו בארץ או בחוץ לארץ פריי סים מתוך אוספו הפרטי ובחתי- מת ידו (מה קנו ואיפה, וכמה שילמו, ובאיזה מטבע?); פקידו מסייכנסה, שיש להם גיי- שח לתיקי הנישומים, היכולים ל- כרר אם דיון שילם מסייכנסה על עסקותיו ככל אזרח; ויותר מכל אחד אחר: ארכיאולוגים, המכירים את אוספו הפרטי של דיון, והיכיר לים להעיד בדבר מוצאם ומחיריהם של מאות (או אולי אלפי) הכלים הגנובים והקנויים שברשותו — כל אחד מכס יכול להושיט יד לעזרה בהכנת התזכיר אשר ישים קץ, אני מקווה, לזילולו ההפגנתי של שר הביטחון בחו- קיה-המדינה. כל מה שעליכם לעשות הוא להעביר לדי את עדויותיכם בשמכם המלא, או אפילו בעידום- שם. את הכיכון שבהוצאת דיבה אני לוקח על עצמי.

באותו תאריך שיגרת את הי מיכתב הבא לנציב התלונות, כי מיושר מבקר-המדינה, וגם על מיכתב זה פרם שמעתי תגובה כלשהי, את כי רשמתי עליו את מיספר הטלפון בביתי (ראה מיס- גרת).

הפעולה השלישית, בה נקטתי כאזרח, הייתה ה"חפירה" ההפגנתית בתל-אסילה, בשבת האחרונה. נוסף למודעה שפירסמתי כן כאן בשבוע שעבר, הודעתי למנהל אגף העתיקות, הד"ר אברהם בירן, לי מקום האיוזי מטעם האגף, מר רס גופי נא, ולאחראי לשטח החפירות, מרדכי מגי דון, שאני עומד לערוך חפירות ארכי- אולוגיות, בניגוד לחוק, בשעה 11 בבוקר, כולם הבטיחו לי שיעשו זאת, ובאמת קר, וביקשתי מהם שיומנו את המיטרה. הופעתי במקום, מפקח-המיטרה תבע ש- אמסור לידיו את הטוריה שהבאתי עימי, וכאשר טענית לפניו, בהגיון חלוצי, ש- נשיאת טוריה עדיין אינה מהווה עבירה על החוק במדינה, שבראשה עומדת ממי- שלת פועלים, הודיע לי מר הראל ממי- שרת רמת-גן שהוא יקח את הטוריה בכוח. הסברתי לו שלא באתי לפגוע בעתי- קות, שכל כוונתי היא למחות נגד הפרת חוק-העתיקות על-ידי מר משה דיון, שבסך הכל אני רוצה להצטלם "כאילו" אני חופר עתיקות, כמו שר הביטחון — אך כל מאמצי השיכנוע שלי היו לשווא. מר הראל — שהוא אגב אדם סימפטי מאוד — הוציא מידי את הטוריה בכוח, ובלכ- תו כך לעבר הגיפ עם הטוריה ביד, ראיתי סופי-סוף תמונה שעליה אני חולם זה שנים: שטרם עם טוריה ביד.

דין אחרי המכירת באזור: מה עשה שם?

לכתב הארץ, אשר שאל או אם אין צורך ברשיון חפירה באזור, ענה הד"ר אברהם בירן, מנהל אגף העתיקות: "אם שואלים שאלות עדינות, או אין תגובה".

כאשר שאלתי השבוע את ד"ר בירן על פלפולות, למה לא פתח אגף העתיקות בהליכים מישפטיים נגד משה דיון לאחר שנפצע באזור, אמר לי שעי החפירה המפורסמת, ההיא קרא בעיתונים, אך איש לא תפס את דיון תוך כדי מעשה.

תני, הוא לא הכחיש, כמובן, את עצם עוב- דת הרכישה ממר דיון, והבטיח למסור לי פרטים מדויקים רק לאחר שובו מחו"ל של מר דני גלמונט, מנהל המוזיאון.

ב-1967, לאחר כיבוש ירושלים, רכש דיון אוסף נדיר של כלי חרס וזכוכית מהבישוף הארמני אג'מייאן, שהוא גם אס- פן-עתיקות ידוע.

את הזכות לפרסם עברה על מימצאי באזור מסר משה דיון לארכיאולוג הצר- פתי ז'אן פרו, אשר כתב, בשולי המא- מר שנתפרסם בחוברת עתיקות, את המשי- פט: "חפירה מחתרית של משה דיון".

ב-1956 גילח דיון בשייך זואיד שליד אל-עריש ממגורה של כדי איתסון ענקיים, מהתקופה ההלניסטית המאוחרת, שדוגמתם לא נמצאו בשום מקום אחר- ישראל, הכדים נחפרו על-ידי קבוצת ער- בים מאל-עריש, והועברו לביתו. חלק מי- כדים אלה נמצאים שם עד היום, ואפילו אני — שאיני ארכיאולוג — אוכל לזהותם.

ערב מלחמת ששת הימים מסרו מיספר תושבי ירושלים לאג'מייאן את אוספיהם הפרטיים, למשמרת בכנסייה. כאשר דיון ראה את האוסף המפואר, הצביע על מיס- פר ארונות והודיע לבישוף שהוא רוכש את כלי-החרס בלידה ירדנית החתיכה, ואת כלי-הזכוכית בשתי לירות החתיכה. הבישוף, מתוך הכרת תודה, מן הסתם, על שלא ירו בו במקום, ולא החרימו את כל אוספו, שמח לקבל כל תמורה כספית ששר הביטחון, ברוב אבירותו, הציע

כדי שלא תחשבו שהכל תלוי בכס, ושכאלו רק עכשיו התעוררתי לחפש הוכחות להאשמות הכבדות שהטלתי בשר- הביטחון, אמנה לפניכם חלק מהעובדות שהגיעו אלי עד כה:

● מוזיאון ישראל ערך עם משה דיון שלוש עיסקות ארכיאולוגיות, ועל-ידי כך סייע לדבר עבירה ושיחף פעולה עם אדם שעבר על החוק, אנשי המוזיאון ידעו שלפחות חלק מאוספו של דיון הגיע אליו בדרך בלתי-חוקית. הם רכשו ממנו, בכסף מלא, כלים, מבלי לוודא ומבלי לבקש הוכחה שכלים אלה נרכשו מידינו של סו- חר-עתיקות מוסמך, כפי שטוען דיון. לפני כשלוש שנים עשה המוזיאון עיס- קת-חליפין עם דיון, לקחו אצלו כלים, שערכם חכסטי נקבע על-ידי מעריכים מוסמכים, ונתנו לו תמורתם כלים מרכוש המוזיאון, בסכום שווה.

בימים אלה ממש נמצאים בי

החפירה עצמה בתל-אסילה הייתה הצגה משעשעת, בה הצטלמתי מכל הזוויות האפשריות, כאשר אני עול קר עשבים בידי, ו"מגלה" בתוך תנור כאלכוליתי כד ארכיאולוגי, אותו שאלתי מאספו לצורך הצילומים. שכירדנו מהתל, הבאי לי מישוה מדד, מרכוש הצבא, ואף איתו הצטלמתי (שימוש בציווד צבאי לצור- רך חפירות בלתי-חוקיות), כשאני מנכש עשבים וקוצים סביב מימצאים ארכיאור- לוגיים.

דרושה:

עזרת הצ'יבור

ב קיצור, כל החפירה ההפגנתית הסי- תימה בקראקו אחד גדול. קצין-המיש- טרה ליווה אותי לכל מקום בשעת הצילור- מיס, הגן עלי בסני האחראי על התל, שסירב להרשות לי להיכנס לאתר עצמו, אך כאשר ביקשתי ממנו בתום "ההפגנה" את הטור- ריה, אותה שאלתי מפועל-בניין הגר ב- שכנותי, סירב ואמר שעלי לבוא לבית- שרת רמת-גן, כדי לקבל את המוצג המשי- פטי. לבריו של מר הראל, הוא היה מחי- רים גם את הטוריה של משה דיון, חבל שלא ראה אותו ניגש לחפירות. חבל שלא החתמתי אותו על הצהרה אמיצה זו!

הפעולה האזרחית הבאה, עליה אני עובד בימים אלה, היא הכנת תזכיר לממשלה, בנוסח התזכיר שהגיש ד"ר דויד ניב. בתזכיר זה, שאותו אמסור לכל חברי הממשלה, יש בדעתי לציין את כל העוב- דות הידועות לי אישית, ועובדות עליהן שמעתי מפי עדי-ראייה, בנוסף לכך, אמנה את כל השמועות והרינונים המהלכים סביב עסקי-העתיקות של דיון, ואבקש שהמיש- טרה, או ועדת-חקירה ממלכתית, תבדוק את אמיתותן, כדי לשים קץ אחת ולתמיד לשמועות בלתי-מבוססות, המכתימות את שמו הטוב של שר הביטחון.

וכאן רבותי, קוראים יקרים וי- אזרחים נכבדים, אני פונה אליכם ומבקש את עזרתכם.

כימעט כל אחד רוצה לעזור כי דרך כלשהי בהכנת התזכיר, אי- שר ישים קץ להפרה המכוונת וי- השיטתית של חוק העתיקות עלי ידי שר הביטחון:

קציני צה"ל ואנשי מילואים, שראו אותי חופר עתיקות בנגב, לות המדינה ובשטחים המוחזקים, משתמש בציווד צבאי לצורך חפי- רת העתיקות והעברתן לביתו, מסויר בהליקופטר באתרים אר- כיאולוגיים, מציב, או גורם לכך שציווד, שמורה על חפירותיו וי-

מכתב לנציב התלונות

ד"ר נבנצאל הנכבד,

4 בדצמבר, 1971

הנני מוצא לנכון להפנות את תשומת לבך למחלוקת של אגף העתיקות של משרד החינוך והתרבות.

הפניתי את תשומת לבו של מנהל אגף, ד"ר אברהם בירן, לעובדה כי מר משה דיון, תושב צהלה, מפר באופן מכוון ושיטתי את פקודת העתיקות. על פי הפקודה, כל המגלה עתיקה ולא קיבל רשיון לחפור, חייב למסור מיד הודעה לרשות המוסמכת. אני יודע כי מר משה דיון גילה עתיקות רבות, מבלי שידווח על כך לאגף העתיקות. אגף העתיקות מצידו לא השתמש בסמכויות המסורות לו על פי החוק, ולא החריס עתיקות אלה.

יתר על כן: אגף העתיקות אינו מונע את מר משה דיון לחפור עתיקות, דבר שהוא מורשה לכך, וכן אינו מונע בעדו מלייער עתיקות. כי אינו מורשה לכך, וכן אינו מונע בעדו מלייער עתיקות. מר דיון מבצע עבירות על סעיפים 3, 6, 22, 25 של פקודת העתיקות — מבלי שהאגף מוצא לנכון להפעיל את סמכויותיו.

האגף מפעיל את סמכויותיו במקרים רבים אחרים, ואילו במקרהו של שר במדינה מתעלם האגף מחפירה ברורה ומכוונת של חוראות החוק. בניגודות אלה, אני מוצא לנכון לבקש את התערבותך.

בכבוד רב,

דן בן-אמוץ

רשימת חפירות

„אחותרתיות“

ב זמנים שונים, ולפי עדויות שור- גות, חפר דיון בין השאר:

- במרס 1968 נפצע דיון ליד גבעה בין חולון ואזור, בחפירה סמוך לצומת רחוב הנביאים ורחוב השופטים בחולון, כאשר מפולת של אדמה התמוטטה עליו.
- בחפירה זו, עליה על הודיע דיון לאגף העתיקות, מצא שר הביטחון אוסף נדיר של גלוסקמות כאלכוליות. בתשובה

- ליד כלא נווה-הירצה הפתיע משה דיון את העיתונאית זיווה יריב, אשר חי- טטה בקבר עתיק, וסילק אותה מהמקום בטענה שהקבר הוא „שלו“.
- בתל-מגדים, באתר ארכיאור- לוגי שהפירותו נחלה על-ידי דני ארכיאולוג מנג ברושי, הופיע דיון בשוירה של מכונות צבאיות, וי- רצה להתחיל בחפירה. נאמן מי- טעם אגף-העתיקות, שנמצא במי- קום, הסביר שהחפירה אסורה, וי- עלולה לפגוע בעבודה המדעית של מתנהלת שם. שומר-יראשו של דיון פיזקו מהמקום את נאמן אגף העתיקות, אשר הגיש תלונה עלי- כך למפקח האיוזי. (הידיעה הזאת נתפרסמה בהארץ ב-17.11.68 על-ידי כתב העיתון בנהריה, מר יהודה אריאל).
- ב-26.1.63 התייצב משה דיון בנסה הדרומית של מיטרת מחוז תל-אביב. (המחד בעמוד 28)